

1. ชื่อผลงาน: Smart NCD Plus: ยกระดับการจัดการโรคเบาหวานด้วยกลไก พขอ.ราชสีไศล
Smart NCD Plus: Enhancing diabetes management through the Rasi Salai
Community Health Center's mechanism

2. ชื่อผู้นำเสนอ: นายศักดาพันธ์ พันธุ์สวัสดิ์ นักสาธารณสุขชำนาญการ

3. ชื่อหน่วยงาน: สำนักงานสาธารณสุขอำเภอราชสีไศล อำเภอราชสีไศล จังหวัดศรีสะเกษ

ชื่อหน่วยงาน: คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พขอ.) ราชสีไศล จังหวัดศรีสะเกษ

4. บทนำ: โรคเบาหวานเป็นปัญหาทางสาธารณสุขที่สำคัญของอำเภอราชสีไศล โดยในช่วงปี พ.ศ. 2565-2568 พบแนวโน้มอัตราป่วยเพิ่มสูงขึ้นจาก 5,380.01 เป็น 6,107.63 ต่อแสนประชากร ปัญหานี้ไม่เพียงส่งผลกระทบต่อสุขภาพ แต่ยังเป็นภาระทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างมาก ระบบบริการแบบเดิมที่เน้นตั้งรับในโรงพยาบาลไม่สามารถตอบโจทย์การเข้าถึงบริการและความยั่งยืนในพื้นที่ได้ คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอราชสีไศล (พขอ.) จึงได้ขับเคลื่อนโครงการ Smart NCD Plus เพื่อพลิกโฉมการจัดการโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) ภายใต้ยุทธศาสตร์ "ราชสีฯ เมืองสุข" โดยมีวัตถุประสงค์ 1.เพื่อลดอัตราการเกิดโรคเบาหวานรายใหม่ลดภาวะแทรกซ้อนทางตาและไต 2.เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด (HbA1c<7%) 3.เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบสุขภาพเชิงรุกที่เป็นระบบตามเกณฑ์ PMQA

5. วิธีการดำเนินงาน: พขอ.ราชสีไศลใช้กระบวนการทำงานหลัก 6 ขั้นตอนที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ (End-to-End Process) ดังนี้ 1.กำหนดเป้าหมาย: ใช้ข้อมูลสุขภาพจริง (Data-driven) มาวิเคราะห์ปัญหาผ่านกลไกพขอ. 2.ออกแบบกระบวนการ: ใช้ยุทธศาสตร์ 4 Smart (Smart Screening, Behavior, Care, Community) 3.สื่อสารสร้างการรับรู้: สร้างความเข้าใจนโยบายสู่ภาคีเครือข่ายทุกระดับผ่านช่องทางดิจิทัลและกิจกรรมชุมชน 4.บูรณาการขับเคลื่อน: ผสานพลังทุกภาคส่วน (Collaboration) ทั้ง อปท. อสม. และภาคประชาชน 5.ถอดบทเรียน: ประชุมติดตาม Small Success รายไตรมาส เพื่อหา Gap ในการพัฒนา 6.ปรับปรุงกระบวนการ: พัฒนานวัตกรรมตอบโจทย์พื้นที่ เช่น "รถ Mobile Clinic เบาหวานหายได้" และระบบ Health Rider เพื่อลดขั้นตอนและรอบเวลาบริการ

6. ผลการดำเนินงาน: ผลลัพธ์เชิงประจักษ์สะท้อนผ่านตัวชี้วัดหมวด 7 พบว่า อัตราผู้ป่วยเบาหวานที่ควบคุมระดับน้ำตาลได้ดี (HbA1c < 7) เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 36.89 เป็น 42.28 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p=0.002) อัตราการเกิดภาวะแทรกซ้อนทางตาลดลงเหลือร้อยละ 7.63 และชะลอความเสื่อมของไตในกลุ่มเสี่ยงได้ถึงร้อยละ 69.61 ประชาชนมีความพึงพอใจต่อบริการสูงถึงร้อยละ 97 นอกจากนี้ผลงานยังได้รับการันตีด้วย รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (ระดับเงิน) ปี 2568 และรางวัล พขอ. ดีเด่น ระดับเขตสุขภาพที่ 10

7. บทสรุปและข้อเสนอแนะ: ความสำเร็จของ Smart NCD Plus เกิดจากการเปลี่ยนวิธีคิดจากการทำงานประจำมาเป็นการจัดการเชิงยุทธศาสตร์ที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen-centric) และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาเพิ่มขีดสมรรถนะขององค์กร แผนพัฒนาในปีต่อไปมุ่งเน้นการเสริมสร้างความยั่งยืนของชมรมสุขภาพในชุมชนและการขยายช่องทางสื่อสารให้ครอบคลุมทุกกลุ่มวัย เพื่อให้พขอ.ราชสีไศลเป็นโมเดลต้นแบบการจัดการสุขภาพที่ขยายผลได้จริงในทุกบริบทพื้นที่

คำสำคัญ: เบาหวาน, โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง, พขอ.ราชสีไศล, PMQA, NDCs, นวัตกรรมบริการเชิงรุก